

18/1. בוקר.

את שעות הערב אמש ביליתי בחגיגות נצחוני על הפייס. חזרתי לגן התות וחשבתי לשבת עם הרוסים, אבל משום שלא מצאתי שם אף אחד, ועדין הייתי במצב רוח חגיגי שדרש ביטוי, החלטתי לחגוג לבדי. השקעתי. הלכתי לפיצוצית "האנשים הנחמדים" בהלל, שם רכשתי מיסטר נייס גאי אחד ובקבוק פופרס, להם הוספתי בקבוקון ויסקי ושני קלונקס חצי מ"ג.

התרכובת המשונה הזו עבדה עלי כמו קסם. אחרי פחות מחצי שעה כבר נסקתי אל עולמות עליונים, נטולי חרדות ודאגות עתידיות, ובעיקר, הוצפתי באושר שאין לתארו. בשמחה, אם היה מתאפשר לי לעשות זאת ללא סיכון חיי, הייתי מחבק כל אדם שעבר מולי ברחוב, אפילו את אלו שיצאו מהסביח של אריכא והסריחו מעמבה וחילבה. בני אדם לא חיבקתי בסוף, אבל עולם הצומח, ומספר כלבים משוטטים וחתולי רחוב, זכו לערב בלתי נשכח. בזיכרון האחרון שלי מהערב חלקתי צלחת יוגורט עם חתול שדמה שתי טיפות מים להיטלר, ושלאחר שיחת נפש עמו הבנתי כי אילן היוחסין שלו נפרש עד אוסטריה, דבר שהסביר לא מעט.

*

בבוקר הקצתי חבוק עם אחת מהומלסיות הגן, כשראשי עומד להתפוצץ. לא בלי גועל קילפתי אותה מעלי. האישה ישנה כמו קרש ואני מיהרתי לאסוף את דבריי ולהסתלק. חשבתי לחזור הביתה אולם ראשית הייתי חייב קפה. במחשבה מזוקקת יותר הבנתי שבאיזשהו אופן אני דוחה את השיבה שלי לדירתי, אולי משום שעדין לא יכולתי לקבוע בודאות מה יהיו השלכות סגירת הפייסבוק שלי על המציאות. לוגיקת הדחיינות גורסת כך: המציאות תכה בפנינו במוקדם או במאוחר. אם היא שלילית, יש, מן הסתם, לעכב בעד הגעתה כל עוד אנו נהנים כעת. ואם היא חיובית - יצבעו אותם רגעים של המתנה במבט לאחור באור נגוהות וזהבהב נהדר. סרתי למזרחי בשוק. היה שם שולחן אחד שנותר פנוי, ומיהרתי לתפוס אותו. הוצאתי את המחשב מהתיק ומהמלצרית ביקשתי קפה הפוך ומאפה. אמנם חישבתי בנפשי שאני זכאי לכמה ימי מנוחת אבל על משרתי הקודמת (למען האמת אומר כי לא הצטערתי יתר על המידה על אבדנה), אולם לאחר הרהור קצר החלטתי שמוטב לנצל את זמני להתחיל לרחרח מעט לגבי אפשרויות תעסוקה עתידיות. התחברתי לאינטרנט ונכנסתי למספר אתרי דרושים. רשמתי לי את ההצעות הרלוונטיות, לכמה מהן שלחתי קורות חיים, ואחרות סימנתי לי על מנת שאוכל לחזור אליהן בעתיד. אחרי שהטבתי את נפשי במעט מזון ושתייה, ביקשתי חשבון, שילמתי למלצרית ויצאתי חזרה הביתה, דרוך ומתוח לקראת הבאות.

כשהגעתי מצאתי את דלת הכניסה לדירה פתוחה לרווחה. נכנסתי פנימה, מעט בחשש מפני מה אמצא, אולם לאחר מספר סיבובים הבנתי שאכן נותרתי לבדי. הללויה! הדירה היתה ריקה מכל פולש בלתי קרוא, ומלבד שני כלבי זאב, שככל הנראה מצאו להם מפלט שם ממצג האויר הקר ונבחו עלי כשנכנסתי (אך הסתלקו במהרה כאשר נפנפתי אליהם בזעף בידיי), היה נראה שהכל שב לקדמותו. נשמתי לרווחה. אמנם הפולשים הותירו לי לא מעט עבודת ניקיון וסדר, אבל זה היה, כמו שאמר דוקטור פנגלוס, הטוב ביותר מבין העולמות האפשריים. טרקתי את הדלת וסובבתי את המפתח בחור המנעול, ולאחר מכן פשטתי את בגדיי, מילאתי את האמבט מים חמים, והנחתי לאיברי להתרפות בתוכו. סוף טוב, הכל טוב. אלך לישון מעט וכשאתעורר, אוכל להתחיל להשיב את חיי למסלולם.

שעתיים לאחר מכן

.The plot thickens

קמתי, ולאחר ששתייתי קפה ועישנתי משהו, התחלתי לסדר את הדירה. תחילה לא חשדתי בדבר, אולם צלצול בדלת גרם לי לפקפק בסופו הטוב של הסיפור הזה. מצדה השני עמד פקיד שומה של המדינה, ונראה שיותר משאני הופתעתי למצאו מצדה החיצוני של הדלת הופתע הוא למצוא אותי מצדה הפנימי.

"שלום", מלמל, "האם...אדוני קרוב של הנפטר?"

"איזה נפטר? ... זו כנראה טעות."

עמדתי לסגור את הדלת אך הפקיד התעקש. הוא הציג בפני מסמך עם הפרטים: רחוב, מספר, בנין ודירה. הסתכלתי בטופס, כן, הכל נכון, אבל איני מכיר מישהו שנפטר כאן, משכתי בכתפיי, טעות בהקלדה, כנראה. הפקיד לא היה נראה מרוצה מהצעתי, אך משום שלא היה לו טיעון טוב להציג שישכנע את שנינו שאני בר-מינון, הסתלק לו לבסוף לדרכו. באתי לסגור את הדלת ואז נתקלו עיניי במודעה שהיתה תלויה עליה. ומכיוון שתמונה אחת לפעמים שווה אלף מילים (גם אם אלף מילים תועות), צלמתי אותה על מנת שאחסוך במלל מיותר.

**ברוך דיין האמת
בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים
על פטירתו של**

גחר שבאי ז"ל

**ההלויה תתקיים היום כ"ח
בטבת תשע"ז בבית העלמין
יושבים שבעה בבית המנוח.
המשפחה האבלה**

ולא רק
על דלת
הדירה
מצאתי
אותה,
כי אם
גם
בפתח
הבנין.

במחשבה לאחור, אני נזכר שנתקלתי בה כבר עם כניסתי אליו, אולם אז הייתי דרוך מדי למה שאמצא בדירה ולכן לא השתתי אליה את תשומת לבי (ובכלל, הבנין שלי מלא בדיירים שעברו את שיאם, אם אפשר להתבטא כך, כך שמוות אינו אירוע חגיגי במיוחד).

מהתלה זו כבר הגדישה את הסאה. יהיה מי שיהיה שאחראי לה, מדובר ביריב שאין להקל בו ראש, זה בטוח. נכנסתי פנימה וטרקתי את הדלת (נעלתי גם במנעול העליון וגם בתחתון). ראשית אסיים עם הניקיון והסדר, ואז אצא לרחצה אצל השכנים ובאזור, אניח את המלכודת, בזהירות וכמו בדרך אגב, ואמתין חרש ובסבלנות, אך בסוף אעלה ברשתי את אותו קודנסון!

19/1. בוקר

הדבר הראשון שחשבתי לעשותו, בניסיוני לרדת לחקר פרשת מותי בטרם עת, היה לבקר אצל השכנים שלי. בהיותם זקנים הרי שלא נותר להם דבר לעשות בחייהם מלבד לפשפש בחיים של אחרים. ומן המפורסמות היא שאין דבר מענג יותר עבור זקנים מאשר פיסות רכילות קטנות שמפיחות רוח במפרשיהם החורקים. עברתי את כל הדירות, אולם

בעיקר העליתי חרס בחיפושי. מתוך עשר דירות נפתחה לי הדלת רק בשני מקרים: באחד עמדה מולי זקנה נטולת גבות, שלאחר שפלטה צווחה בראותה אותי, התעלפה עוד טרם עלה בידי להוציא מילה מפי. במקרה שני (בדירת צעירים היחידה מלבד זו שלי, שאכלסה מספר היפים אנכרוניסטיים) היתה הדלת פתוחה. נכנסתי וראיתי את ההיפים, עיניהם עצומות, והם יושבים באפילה מוחלטת שהופרה רק בידי אורו הקלוש של נר זעיר אחד. שם דוקא קיבלתי תחושה של הזמנה, אולם משניסיתי לפנות אליהם בדברים לגבי המקרה שלי קטעה אותי היפית אחת ושאלה מה אני יכול לספר על החיים שמעבר, ואילו אחרת, דקיכת גזרה, ממושקפת ובעלת נטיה לשיהוקים, שאלה אם אסכים להעביר מסר לסבא שלה. "בטח", השבתי, "ראיתי אותו ממש לפני דקותיים. ישבנו לכוסית ערק." (הערה זו גרמה למשתהקת לרעד קל בגופה שלוהו ביפחה, ואילו מספר היפים אחרים הגיבו בקריאות השתאות). "אתם שותים שם?", שאל אחד, ואילו אחר קטע אותו בכובד ראש, "ששש, אל תציק לרוח". "רציית לשאול את סבא האם הוא כועס עלי", המשיכה המשתהקת. "כן", השבתי ללא שהות, "הוא אומר שהייתם חרא של נכדים. לכן הוא עזב". ואז, לשם אפקט נעילה דרמתי, הפכתי איזו שידה קטנה והסתלקתי.

אחר-צהריים

גם הקורא העילג ביותר יבין שממפגשי עם השכנים לא הצלחתי לשפוך מעט אור על תעלומה זו. ואם להוסיף על תסכולי, מספר דקות לאחר מכן צלצל אלי בעל הדירה וביקש שאעזוב. "אי אפשר להשכיר דירה למתים!", אמר וחתם את דבריו. ניסיתי למחות אולם ללא הועיל. בקשתי ממנו שלפחות יתן לי מספר שבועות עד שאמצא מקום אחר. "יש לך עד אחרי השבעה", השיב, ואז התנתקה השיחה. לחיפושי אחר עבודה התווסף כעת חיפוש אחר בית חדש.

לילה

לא הנחתי לעצמי להתבוסס ברחמים עצמיים (למרות שיש רגעים בהם אין כמו קורטוב רחמים עצמיים להקל על מועקת הקיום. זו, ללא ספק, תרומתה הגדולה ביותר של יהדות פולין). היה לי רק שבוע, וזה, כידוע לכל אדם אשר אי פעם חיפש קורת גג נאותה בעיר, זמן מועט מדי. עליתי לדירה, ולאחר שעדנתי את חספוסה של הנשמה בשתי כוסיות וודקה, 40 מ"ג אסיוול ומספר ראשים, פתחתי את המחשב והתחלתי לסרוק את האינטרנט. ההיצע היה דל עד עלוב. בכל זאת, מצאתי מספר אפשרויות שנראו נסבלות. השעה היתה מאוחרת על מנת להתקשר, אז השארתי הודעה לאלו שהשאירו כתובת מייל, וכמה מספרים אחרים העתקתי לדף. לאחר שעשיתי זאת טרקתי את מסך המחשב ושיקעתי את עצמי בשינה.

ג.ב - פרט אחד שאיני יודע עד כמה הוא חשוב אך נראה לי נכון לציין: רגע אחרי שנכנסתי למיטה שמעתי רחשים בוקעים מהסלון. הדלקתי את האור ויצאתי החוצה, ערוך לבאות. בסלון נתקל מבטי במבטו של כלב זאב (כן, אותו אחד משניים אלו שהיו כאן כשהגעתי לדירה). איך נכנס לכאן שוב? האם שכחתי את הדלת פתוחה? "קישתא!", קראתי בכיוונו, "הביתה!". הכלב עשה עצמו כמציית, אולם שניה לפני שיצא, עודי מהרהר בבעליו האפשרי, קלט את תשומת לבי הנרפית והרשה לעצמו להטיל את מימיו על רגל הספה.

20/1. בוקר

קמתי בבוקר וגיליתי שדלת הכניסה נשארה פתוחה. האם שכחתי לנעול אותה אמש? יתכן. למרות שכשעברתי במטבח גיליתי כוס קפה שאינה שלי, וכשפסעתי הלוך ושוב בסלון עלה באפי ריח חרישי וזר, חמקמק, שהתמקם בעיקר בפירות הדירה וחבר לקווצות אבק שהתאספו שם. נעלתי את הדלת על שני מנעוליה. לרגע, ולמרות חוסר הנעימות והטרחה הרבה שבדבר, אף הוקל לי כאשר הבנתי שעוד מספר ימים מהיום לא אמצא כאן.

לאחר שהכנתי לי קפה התישבתי אל השולחן ופתחתי את המחשב, אולם לאכזבתי לא הצלחתי להכנס לאינטרנט. החיבור היה מנותק. חשבתי להתקשר לשירות הלקוחות אולם עד מהרה גיליתי שאאלץ לוותר על רעיון זה מפאת שלושה טעמים. ראשית, על מנת להשיג את המספר של שירות הלקוחות נזקקתי לאינטרנט, שנית, לא היה בי שמץ רצון לבזבז זמן יקר בהאזנה למנגינות המתנה סרות טעם, ושלישית - לאחר שהוצאתי את הדף עליו רשמתי את מספרי הטלפון של אפשרויות מגורים חדשות אמש, ובמחשבה שאנצל את הזמן להתקשר אליהן ועד אז אולי תפתר התקלה מאליה - גיליתי שקו הטלפון שלי מנותק גם הוא. בהתחשב במזג האוויר הסוער ששרר הנחתי במידה מסוימת של היגיון שיתכן ומדובר בבעיית קליטה אזורית. התלבשתי כראוי, תחבתי את המחשב לתיק ויצאתי בכיוון בית הקפה.

צהריים

יש כלב אחד, קוקר ספנייל צבוע חום לבן, שאני חושד בו. יצאתי מהבית בכוונה להרחיק לכת הפעם, ולכן החלטתי לקחת את האופניים. הלכתי לחצר האחורית של הבנין, בצד המחסן, היכן שכל הדיירים נועלים את זוגות האופניים שלהם, וגיליתי אותו משתין על הגלגל שלי. אני רוצה להדגיש בכל צורה של הדגשה: זו אינה הפעם הראשונה או השניה שהוא נטפל דוקא לאופניים שלי, וזאת כאשר הוא עומד בפני כל טוב של חישוקים שאינם בשום אופן נחשקים פחות מאלו שלי, וזאת בלשון המעטה. מילא זה היה נעשה רק בחצר הבנין, אבל כבר פעמיים תפסתי אותו עומד לבצע את זממו באופניי וזאת במקומות שהיו מרוחקים משכונתנו. ומיד כאשר קלט שאני רואה אותו הסב את מבטו ממני והעמיד פנים כאילו הוא רק מתהלך שם לאיזה הרהור קיומי נעלה! הנבזה! אבל הפעם תפסתי אותו על חם. פעמים

אחרות רק יידיתי אבן בכיוונו להבריהו, אבל הפעם עלה לי רעיון אחר. קרבתי אליו בחשאי, מפזם לעצמי נעימה כלשהי בשופי, ידיי משוכלות מאחורי גבי ומבטי משוטט ברקיע (אך בחצי עין אני פוזל בכיוונו). לרגע התבוננ בי הכלב בחשד, אולם אז פסעתי שני צעדים בכיוון הנגדי, ודבר זה הפיס את דעתו. הוא שב למחשבתו המנוולת, ואת זה לא צפה כלל: איגפתי אותו מצדו השני של המחסן. שלפתי את כלי זיני ונעמדתי לצד האופניים, מעמיד פנים שאני שותף לתחבולתו. ואז הפתעתי אותו. עין תחת עין, שתן תחת שתן.

*

לאינטרנט הצלחתי להתחבר כשהגעתי לבית הקפה, אולם הטלפון נותר מנותק. בהסתכלי סביבי לא היה נראה שמדובר באיזושהי בעית קליטה אזורית, כפי ששיערתי קודם לכן, שכן כעת ראיתי לא מעט אנשים שהשתמשו במכשיריהם. עובדה בלתי ניתנת לערעור זו גרמה לי גם לפסול בנחרצות די גבוהה את האפשרות שמדובר בתקלה של החברה שלי בלבד. ביש המזל הזה המשיך לרדוף אותי, לצערי, כאשר גיליתי שגם דרך חשבון הסקייפ איני מצליח להתקשר. דף הבית של התוכנה בישר לי על תקלה כלשהי במנוי.

את שארית הזמן שנותר לי בבית הקפה ניצלתי לשליחת הודעות במייל למספר דירות נוספות שמצאתי אותן סבירות, ולעיבוי רשימת הטלפונים. ההיצע, כפי שצינתי קודם, היה עלוב למדי, אולם במצבי לא יכולתי להרשות לעצמי להיות בררן. בסביבות השעה אחת יצאתי לחפש טלפון ציבורי. בדרך נתקלתי במקרה בחנות שירות של חברת הסלולרי שלי, חשבתי להכנס, אולם לדאבוני פספסתי את שעות הפתיחה בכמה דקות. הסתכלתי בשלט שהורה על אלו ולאחר שראיתי כי החנות תיפתח בשעות אחר הצהריים תכננתי את זמני כך שאשוב לשם בשעות אלו.

ערב

ירושלים 2017. בירת המוגבלויות הבלתי אפשריות. היום הזה היה נטול ערך לגמרי. שעות שלמות העברתי בחיפוש אחר טלפון ציבורי לשווא. ביקרתי אף בגאולה ובמאה שערים, שם חשבתי שהזמן שקפא שתי מאות אחורה יהיה בעזרי, ואמנם מצאתי מספר תאי טלפון, אך אף לא אחד מהם הביע נכונות לפעול. מספר פעמים פניתי אל העוברים ושבים בבקשה לבצע שיחה, אולם אף כשפניתי אליהם בידיש הפנו לעברי כתף קרה. חיה פרומה (או שרה רבקה או רחל לאה) אחת שביקשתי ממנה אף פרצה בזעקות נוראיות, כאילו הייתי לא פחות משודד דרכים מסוכן מן המערב הפרוע, ואילו אמריקאית עטופת שועל שעברה בדרכי ברחוב אתיופיה שיסתה את כלב הפינצ'ר שלה בשולי מכנסיי (העפתי אותו בבעיטה מספר מטרים באויר ומהרתי להסתלק מהמקום).

בארבע בדיוק חזרתי אל חנות הסלולרי וגיליתי אותה שוממה ומוחשכת. המתנתי במקום כחצי שעה אך דבר לא קרה. בשש וחצי קבעתי פגישה נוספת עם הפסיכולוג, והחלטתי שבינתיים ארכב לתלפיות, שם ידעתי שמצוי מרכז שירות גדול, ששיעורתי שיהיה פתוח כעת. באתי לנסוע אולם אז גיליתי שהאופניים שלי אינן נמצאות היכן שנעלתי אותן, ובמקומם מצאתי רק שתי פיסות פלסטיק קרועות ממנעול הלולאה שלי שנותרו יתומות בצד העמוד. חרא. גנבו לי את האופניים. הלכתי לקרן היסוד והמתנתי שם שעה ארוכה מדי לאוטובוס. לבסוף הוא הגיע, אבל משום החוק הקיומי של צרות שתמיד מגיעות בצרורות, גיליתי בהכנסי שלא נותר לי כסף בארנק. הנהג הוריד אותי שתי תחנות לאחר מכן, דבר שלא עזר לי כלל, כי הייתי עתה רחוק מדי מתלפיות ורחוק למדי ממרכז העיר. התחלתי לטפס את קרן היסוד חזרה (ובו בזמן קיללתי את העיר הזו שעשויה רק עליות וירידות, וכמו הטופוגרפיה הסרת היציבות שלה כך גם נפשותיה לעולם אינן מאוזנות) ואז התחיל לרדת גשם זלעפות. לבסוף הגעתי חזרה לקינג ג'ורג'. השעה היתה כבר שש ורבע. נזקתי למזומנים אז חשבתי לעצור באחד הכספומטים בבן יהודה, וזא קרה הדבר הנורא ביותר שיכול היה עוד לקרות, כאשר הבן זונה המתכתי בלע לי את הכרטיס והותיר אותי ללא האפשרות אף להטיב את נפשי בכוס קפה (או במטריה). אל הפסיכולוג הגעתי רטוב עד לשד עצמותי ועצבי רופפים להחריד. היה חשוך בחדר המדרגות, ולכן איני בטוח אם אכן ראיתי שם את הקוקר ספנייל חומק בחשאי אל הרחוב או שדמיינתי זאת. בטון בהול, שבור למחצה, התחלתי לישטח בפניו את תקציר מאורעות היום. לאחר שסיימתי לסקור אותם ושיתפתי אותו בקשר ההולכים על ארבע שנרקם נגדי ביקש ממני שאעבור לספה. שכבתי, עיני עצומות. הוא ספר מעשר עד אחת ואז ביקש ממני לדמיין עץ. עשיתי כדבריו. בתמונת מוחי עלה עץ גבוה ועבה, נטוע באחו ירוק ורחב, ואל גזעו קשורות האופניים שלי. רגע אחד הסרתי את מבטי מהן והתבוננתי סביב, וכשהחזרתי אותו ראיתי את האופנים מדווחות משם במהירות, על הכסא יושב הקוקר ספנייל ושני כלבי הזאב מאתמול דוחפים אותם מאחור.

21/1. בוקר

איכשהו, חזרתי לדירה שלי אתמול בלילה. אני אומר איכשהו כי הזיכרון שלי מליל אמש תם עם היותי שוכב על ספת הפסיכולוג ומדמיין עצים. פתחתי את דלת חדרי ויצאתי אל הסלון, שם ראיתי כמה נשים לבושות שחורים יושבות מסביב לשולחן. על שולחן אחר, גבוה, הועמד כיבוד קל לאורחים: תה, קפה ומיני עוגיות ותופינים. מפעם לפעם נכנס אורח זה או אחר, לחץ כמה ידיים שהושטו אליו בחזקה ואז, לאחר שהתיישב, מרים מבטו מעלה, מקמט מצחו ומצמצם עיניו, צלל לתוך זכרונותיו ודלה מהם כמה שהיו קשורים במנוח.

ברגעים אחרים אני מניח שהייתי מביע התנגדות נחרצת למאורעות, אולם נראה לי שכעת שהיתי בשלב החמישי של מודל האבל של קובלר-רוס, היינו, השלמה. יתרה מכך, מצאתי מספר יתרונות במותי, ועיקרי בהם היה שאף אחד מהאורחים לא הטריד אותי, ואם משווים זאת לכל שאירע רק שבוע קצר קודם לכן, אזי מדובר בשדרוג משמעותי באיכות חיי, לפחות מן האופן הזה. הניחו לי, פשוטו כמשמעו. אולי העולם הזה מניח לך להיות רק כאשר אינך קיים עוד.

אפרופו קיום – עד כה לא חזר אלי אף לא אחד מאלו ששלחתי להם הודעות לגבי השכרת דירה, והאינטרנט, מיותר לומר, גם הוא לא חזר עדיין. יצאתי מהדירה, לא לפני שהעליתי דמעה על פניה של מקוננת אחת בשחור, כאשר סיפרתי בנמלצות מעושה על חווית ילדות מרגשת שאני זוכר מהמנוח.

בוקר. שעה קלה לאחר מכן

מזג האויר היה חמים באותו בוקר, והשמים היו תכולים ונקיים מעננים. למרות זאת, חשתי קור עז צורב באיברי. פלוני או אלמוני עלול לטעות ולחשוב שמדובר בקור שמקורו רגשי או נפשי, ולכן מן הראוי להסב את תשומת הלב לענן שרבץ מעל ראשי והסתיר את השמש, בעודו נלווה אליי לכל מקום. אני לא יודע אם זו האסוציאציה הראויה למקרה שכזה, אבל משהבטתי בענן נזכרתי בדבריה של רות לנעמי, 'כי באשר תלכי אלך' וגו'. כך או אחרת, נזקקתי למטריה, ולכן עשיתי את מה שכל אדם שפוי ובו בזמן נטול כסף היה עושה וגנבתי אחת מהומלס שהיה שקוע בשינה על פיסת קרטון.

צהריים

עמדתי בפני יום עמוס במיוחד: ראשית, רציתי ללכת לסניף הבנק שלי ולהשיב את כרטיס האשראי, ואחר-כך לקנות לי זוג אופנים חדשים. מכיוון שעל דלת חנות השירות של הוט במרכז היה שלט 'סגור לרגל שיפוצים', היה עלי - אם ארצה להחזיר את הסלולרי שלי לחיים - לנסוע (והפעם, לשם שינוי, גם להגיע) לאזור התעשייה בתלפיות. בנוסף, הייתי נחוש בדעתי למצוא דירה חדשה עוד היום, וזאת משום שלפי חישובי נותרו לי עוד שלושה ימים בלבד להשאר בדירה הישנה, ומחר כבר ערב שבת.

אך תכניות לחוד ומציאות לחוד. לסניף הבנק סרכו להכניס אותי. "אתה יכול להכנס", אמר השומר, "אבל הוא נשאר בחוץ", והתכוון לענן. משכתי בכתפיי, "אני לא אחראי לו", מחיתי, אבל את השומר זה לא עניין. "להיכנס - בלי ענן!", אמר בזעף ובארשת פנים חתומה. לא היה טעם להתווכח. בהתחלה עוד ניסיתי, צעקתי פנימה, מנסה לעקוף את השומר ולהגיע אל אישיות רמת דרג ממנו, אך לשווא. השומר נעל את הדלת בפניי, בעוד שאר הפקידים מתעלמים ממני במופגן.

אפשר להבין מדוע מעידה קלה זו בתכניתי השפיעה גם על המשך התכנית. ללא כסף לא יכולתי לעלות על האוטובוס לתלפיות, כל שכן לרכוש לי זוג אופנים חדשות, עניין שדרש הוצאת סכום שכעת, במצבי הכלכלי החדש, נחשב לא פחות מהון עתק. התהלכתי אובד עצות בכך יהודה, עד שגמלה החלטה חדשה בלבי. אספתי לי שתי פיסות קרטון מהעגלה של מנקה הרחובות. באחת, הרחבה, השתמשתי לישיבה, ובשניה, פיסת קרטון בגודל של כחצי מטר מרובע,

שרבטתי בגדול את המילים "מוריד הגשם". התיישבתי בשיכול רגליים, וכדי לשוות לי יתר מסתוריות העליתי על חוטמי את משקפי השמש שלי, ובצמוד אליי הנחתי קערה קטנה שהכנתי מחתיכה שגזרתי מפיסת הקרטון הגדולה. התמקמתי בבן יהודה פינת יפו, בסמוך לחנות מזכרות חדשה שנפתחה שם ומכרה עוד מאותו זבל מתקתק לבורגנות השבעה: פוסטרים של מרלין מונרו בתמונה המפורסמת ההיא שלה, נרות בריח וניל פא'צולי, חמסות ושלל קמעות, אבנים שייחסו להן סגולות ריפוי כאלו ואחרות, פעמוני רוח, צנצנות חמדמדות לסוכר, קטורת ריחנית ותה וקפה וכן הלאה. בכל פעם שנפתחה דלת החנות כמעט נחנקתי מענן כבד של ריח קטורת מתקתק ומבחיל, אבל סתמתי את אפי והמשכתי במשימה. אנשים שמנסים למלא את שממון חייהם בקניית ההיצע של חנויות מסוג זה הם בדיוק הקהל המתאים.

ואכן, שעה קלה לאחר מכן כבר היה בידי סכום מספיק בשביל שאוכל להטיב את קיבתי וחכי ולנסוע לתלפיות הלוך חזור במונית. לרגע שכחתי מהענן שלי, ולכן לא הבנתי מדוע אף נהג מונית אינו עוצר לי, אך משנזכרתי חזרתי חזרה לקרטון שלי ולאחר שעה נוספת כבר היה בידי מספיק כסף לרכישת זוג אופניים יד שניה. העסקה הושלמה ביעילות רבה: שרקתי למוכר והצבעתי על הזוג שרציתי (מפאת מראי המסמורטט קבלתי גם הנחה לא רעה, העיקר שאסתלק), ומשם דוושתי את דרכי בכיוון תלפיות.

לילה

אני הומלס, זה רשמי. אבל לפני שאגיע לזה אני רוצה להצהיר שני דברים: אחד הוא שתלפיות עבורי זה כמו איתקה לאודיסאוס. חותרים חותרים, מדושים מדושים, מגיעים להמון מקומות אחרים בדרך אבל לשם - לא. שניים, וזה חשוב יותר, הוא שבני זונות כל העיר הזו, וחרא על ההומניזם. לא מספיק שאלוהים בועט באדם, גם האדם בועט באדם, וזה כבר הרבה מדי עבור נפשות שבריריות שכמונו.

אחר-צהריים, כמה שעות לפני כן

לא הספקתי לנסוע עשר דקות באופניים החדשים וכבר היה לי פנצ'ר. הולכתי אותם מרחק של כמה מאות מטרים ברגל עד לתחנת הדלק בגן הפעמון, מתפלל ששם אגלה שמדובר רק בחוסר אויר, אבל אז גיליתי שגם הצמיג השני שלי נהיה שטוח כמו פיתה דרוזית. עוד אני מקלל בלבי את המוכר הבחנתי בחטף באדם, לבוש בקפוצ'ון שחור, שדיווש במהירות על לא אחרים מאשר האופניים הקודמים שלי. באחת זנחתי את האופנים המפונצ'רות והתחלתי לרדוף אחריו. כבר הייתי קרוב אליו, מרחק של כמה מטרים ספורים, אבל עד מהרה גברה הטכנולוגיה החדשה שלו על זו הלא מפותחת

שלי (כלומר רגליי), ובאחד הסיבובים הוא נעלם מעיניי. לרגע אחד הפנה אלי את צדודיתו ונדמה היה לי כי הוא דומה מאד לפסיכולוג שלי. בכל מקרה, הוא נעלם, ובמורת רוח רבה נאלצתי לוותר על שלל תכניות הנקמה שעלו בראשי מרגע שראיתיו. חזרתי לתחנת הדלק והאופנים הישנים שלי לא היו שם כבר, אבל איכשהו, אולי משום שלא הספקתי להקשר אליהם או משום שהגיעו בקלות, כבר קיבלתי את הבשורה הזו בשוויון נפש. מה שבא בקלות, הולך בקלות (אם כי לפי הימים האחרונים, גם שאר הדברים הולכים בקלות). נותרתי, אם כן, חסר כל אמצעי תחבורה. לאחר חצי שעה של הליכה הגעתי לאגריפס. בטני קרקרה, ושמתי לב שבלהט אירועי היום עוד טרם הספקתי לאכול אף ארוחת בוקר. ישבתי במסעדה האתיופית (הם, דוקא, ממש לא התנגדו לענן שנכנסתי אתו. מי יודע מתי ראו גשם בפעם האחרונה) והזמנתי אינג'רה, ומשהשבעתי את החומר פניתי לטפל בענייני רוח. באתי לשלם, אבל אז סימנה לי המאמא האתיופית שזה בסדר. "אתה מביא גשם, אנחנו להביא אינג'רה". הודיתי לה ויצאתי החוצה. תפנית כלכלית חיובית זו הותירה לי עוד קצת כסף, וזה היה הזמן לעשות בו שימוש. קניתי בקבוק וודקה פרפקט (שמה, אין מה לומר, אינו מעיד על עיסתה) - 750 מיליליטר, ממול לשוק הסגור, וקופסת כדורי אדקס בבית המרקחת בשוק הפתוח. מהאתיופים לקחתי כמה צמחי גת אדום, וכשהגעתי לתימני בקשתי ממנו לטחון לי את זה עם שני לימונים והרבה סוכר. יצא בקבוק של 500 מ"ג, ויחד עם הרכישות שפרטתי קודם לכן יכולתי לסדר לי יומיים ואולי שלושה של טריפ לא רע בכלל. למרות זאת, כשהלכתי לגן התות לסדר לי את הראש לא הפרזתי, כי היו לי עדיין מחשבות ללכת לראות כמה דירות. מזגתי כוסית וודקה אחת שאליה פוררתי שני אדקס, ולאחר מכן הורקתי לגרון מספר לגימות של הגת האדום. ההשפעה היתה מהירה: הייתי נינוח (ומבושם קלות) בגלל הוודקה והאדקס, והגת עורר אותי מספיק על מנת שאוכל להמשיך לתפקד כהלכה. לאחר שהשבתי לי את נחת רוחי נפניתי לנושא המגורים. השעה היתה שלוש וחצי אחר-הצהריים, ועדיין נותר בפני הערב כולו לבדוק חמש דירות שהיו נראות לי. לא, טרם ענו לי להודעות המייל שהשארתי, וגם בכמה מספרים שניסיתי לצלצל אליהם מהטלפון של אחד האתיופים לא היתה תשובה (ואז כבה הטלפון שלו במפתיע, כנראה שהסוללה היתה חלשה). אבל לאתיופית המבוגרת ('תן, אני מנסה') שניסתה ענו כמה וכמה אנשים שסיפקו כתובת. וזה כל מה שהייתי צריך.

אבל מכאן התדרדרו העניינים מדחי אל דחי. כלומר, בדיעבד, אולי הייתי כבר צריך לצפות את זה. העיר הארורה הזו רקמה מזימה להכשיל אותי בכל דרך, והנה מה שקרה:

לדירה הראשונה, שהיתה ממוקמת באחת הסמטאות הבלתי אפשריות של נחלאות, הגעתי באיחור. הזנתי את הכתובת בגוגל מפיס, אבל המפיס התעקש לשלוח אותי למקור ברוך דווקא. זמן מה עוד הלכתי בעקבותיו, חושב שהטעות נמצאת אצלי, אולם משהגעתי לנקודת היעד שלי, בית טהרה לנשים, הבנתי שהוטעיתי. הסתלקתי משם, חש באחורי גבי רחשי לחישות וצחקוקים של נשות המקום. שאלתי אנשים בדרך אולם אף אחד לא ידע היכן נמצא הרחוב. הגעתי רק לאחר חצי שעה ואז נאמר לי שהדירה כבר הושכרה. משם המשכתי אל היעד השני, בצד השני של נחלאות, מעבר לבצלאל. את הדירה מצאתי בקלות, אבל חושך כמו שהיה שם לא היה אף טרם בריאת העולם. מספר דקות עוד המתנתי שם, מחכה למשהו שיקרה, אך לשווא. בצר לי עזבתי את המקום וצעדתי לאורך אוסישקין, בדרכי ליעד השלישי, ואז

הותקפתי בידי כנופית כלבי רחוב שהקיפה אותי במעגל וצרה עלי. ניסיתי לבוא עמם במשא ומתן, ואז ראיתי שמנהיג הכנופיה, כלב רוטוילר איתמני, חושק בתיק שלי. הנחתי את התיק על הארץ וטופפתי חרש אל מחוץ למעגל. הסמי-תכנית הזו עבדה. עמדתי בצד, ולהפתעתי ראיתי את הכלבים נוברים בתיקי ומוציאים משם חתיכות קבנוס (שאני, כמובן, מעולם לא הנחתי שם). משסיימו להתעסק עם התיק שלי לא נותר ממנו הרבה, ויחד עם היגון באבדן כדורי האדקס והגת החבשית, התנחמתי, נחמת עניים, שכלב הרוטוילר (הוא זה שבלס אותם) הולך לעבור לילה כלל לא פשוט. הרחוב של הדירה הרביעית לא היה קיים בשום מקום, ולדירה החמישית כבר לא טרחתי ללכת, משום שכעת הייתי באיחור אופנתי במיוחד של שעתיים. ואם לא די בכל זה, הענן, שהסתלק ממני בערך בשעה ארבע, חזר לפתע בסערה, ממטיר עלי גשם וברד בזעף בלתי סביר. מה עוד הייתי יכול לעשות? הפסעתי לכיוון דירתי-לעוד-יומיים, מנחם את עצמי שעדין נותר לי זמן למצוא משהו, ושאוּלי שינה טובה תפוגג את כל הטעם המר שנותרתי אתו.

ערב

כבר בכניסה לבנין ליוותה אותי תחושה שלא הצלחתי למצוא את מקורה ושניבאה לי רעות. הדלקתי את האור וראיתי את חדר המדרגות נקי ומסודר מאי פעם. הטיח מהקירות כבר לא התקלף, והם סוּדו בצבע קרם עז. המדרגות הבהיקו בצחצחון ולאורך הקיר, במעלה המדרגות מן הכניסה ועד לדירה שלי, קובעו רפרודוקציות של ציירים מפורסמים, כאשר בתחתית כל ציור, מימינו, הופיעה האות הלועזית 'f'.

טיפסתי למעלה עד שהגעתי לדירה, תחבתי את המפתח לדלת אך הוא אפילו לא נכנס. ניסיתי לשחק עמו בחור המנעול, תוהה שמא שימונו יעזור, ואז שמת לי לב לשלט קטן מצדה השמאלי של הדלת, כאן גרים בכיף משפ' חרוצוקר. מי אלה משפחת חרוצוקר ואיך לעזאזל הם הגיעו לדירה שלי, לא היה לי מושג. השענתי את ראשי אל הדלת ואז שמעתי את נשימותיו של אדם, שכנראה בדיוק עשה את אותה פעולה שעשיתי אני, רק מצדה השני של הדלת. דפקתי מספר דפיקות בלתי מתפשרות. מן הצד השני נשמע סיבוב מנעול אטי, ואז נפתחה הדלת לכדי פסע, וראש, בעל תסרוקת שדמתה להפליא לתסרוקת של הקוקר ספנייל, בקע ממנו.

"יס?"

"הוא אר יו?"

"הו אר יו לוקינג פור?"

"ווט אר יו דואינג אינ מיי האוס?"

"איי בג יור פרדון?"

"הו צ'יינג'ד דה לוקס?"

"שמויל?"

"הו דה פאק איז שמויל?"

הדלת נפתחה לרווחה ושמויל, בחור אמריקאי צעיר ומגודל גוף, ציציות משתפלות ממכנסיו הרחבים והוא נראה כאילו יצא מפוסטר של קבוצת הפוטובול של היודו-יאנקיס, עמד בדלת.

"קן אי הלפ יו?"

"אי ליב היר. הו אר יו אנד ווט אר יוד דואינג אין מי אפרטמנט?"

"אי ט'ינק יו הב דה רונג האוס".

"אי דונט הב דה רונג האוס. דיס איז מי האוס!", צעקתי.

"סר, יו הב א מיסטייק. איי אסק יו טו ליב".

"איי ליב?! יו ליב. דיס איז..". הוא ניסה לטרוק את הדלת אבל הצלחתי לתחוב לשם רגל במהירות. שמויל פתח את הדלת לרווחה ותפס אותי בדש צווארי. "דיס איז מיי האוס, מיי האוס", צעקתי, "הי סד איי הב טו מור דייז, דיס איז..." באחת השתתקתי. עתה כשעמדתי בפתח נגלה לעיניי מראה של כל הדירה. דבר שם לא נתן אף רמז קלוש לדירתי הקודמת. הריהוט, העיצוב, הקירות, ואפילו הבלטות המכוערות הישנות שהוחלפו באריחי שיש ארוכים בגון הקרם. על ספת עור תלת מושבית, מול מסך טלוויזיה ענק, ישבו שני כלבי זאב שחשפו שיניים לעומתי, ובאמצעם ישב אדם במעיל בלשים ארוך.

אני מכיר אותו! בן זונה! ידעתי ש...

אבל כבר נהדפתי החוצה בידי שמויל והדלת נטרקה. עמדתי שם, בוהה בחלל האויר, תוהה אם ניתן לעשות עוד משהו. לרגע עלתה בי המחשבה המאד משעשעת להזמין משטרה, אבל גם כשהעולם עוד לא השתגע מעולם לא הסתדרתי עם רשויות החוק. מהורהר, גורר את גופי כמו מתוך חלום, ירדתי למטה ואז המשכתי בכיוון גן סאקר. אמצא לי מחסה ללילה באחת המנהרות שם, ומחר.. כבר נראה.

אינטרמצו קליל ובלתי מזיק בעליל

המקהלה, זמרים ראשיים:

סופרן: בלי טוניקה.

אלט: עם טוניקה.

טנור: בלי טוניקה.

בס: עם טוניקה.

זמרי משנה:

מצו סופרן: עם בלי טוניקה.

קונטרה טנור: בלי בלי טוניקה.

המקום:

רחבה מאורכת וערומה במנהרה בגן סאקר. 4 כיסאות לארבעת הזמרים הראשיים. זמרי המשנה אינם רשאים לשבת.

סופרן: הוא משתגע.

אלט: העולם משתגע.

טנור: אפשר להאשים אותו?

בס: הוא ישתגע.

סופרן: מה?

טנור: בעתיד.

סופרן: אם זה ימשיך כך.

בס: בלי טוניקה.

אלט: מה?

בס: הייתי צריך להיות בלי טוניקה.

אלט: אפשר להאשים אותו?

טנור: אי אפשר להאשים אותו.

סופרן: אפשר, אבל

בס: בדברים אחרים.

אלט: בדברים אחרים - בטח.

טנור: למשל, בילדות, עם אמא שלו, כשהוא הבטיח שיעשה ש

מצו סופרן: אבל מי אנחנו שנאשים אותו.

אלט: לא לשבת!

סופרן: לא לשבת!

בס: נכון.

טנור: היו לו את כל הסיבות.

סופרן: והמסיבות.

אלט: נסיבות.

בס: זו לא אשמתו.

סופרן: הוא נכנס לבנין של השכנים.

אלט: פרט שולי.

טנור: בקע בסדר הכללי.

בס: בסדר הסיפורי.

סופרן: בסיפור העלילה.

קונטרה טנור: על דרך השלילה.

אלט: לא לשבת!

סופרן: לא לשבת!

בס: נכון.

טנור: קורה.

סופרן: לא נרשיע אותו בגלל

אלט: מקרה אחד.

טנור: חסר משמעות

בס: אם מסתכלים על התמונה הגדולה.

אלט: הדרך הסלולה.

סופרן: לאן היא מובילה?

כולם:

היו לו את כל הסיבות, היו לו את כל הנסיבות

זו לא אשמתו, שנכנס לבנין של השכנים

בלילות בירושלים, כל הבתים נראים דומים

לא נרשיע אותו בגלל מקרה אחד

ואם ישתגע, לא יהיה לבד

לבד

לבד

סוף אינטרמצו קליל ובלתי מזיק בעליל

*

שני גבעולי גת אדום, טחונים עם לימון ומעורבבים עם שלוש כפיות סוכר חום. אחד אסיוול, 25 מ"ג.

כוסית אחת של וודקה פרפקט. חצי מ"ג קלונקס. 2 אספירין. פייסל. כוסית וודקה נוספת.

לפני בריאת הזמן

כל אבן בירושלים, יש לה סיפורים משלה. רוחות רפאים של העבר, נטולות שם עבורנו, שרק האבנים עוד חורטות על גבן ובטנן את סיפורן ומעידות, שאי פעם, בעולם מרוחק, בקצה הזמן, היה להן קיום של ממש. הן כאבו, אהבו, כמהו, נלחמו, גססו, ולבסוף נפחו את נשמתם אל קרבן של האבנים הכבדות, משביעות אותן כעדות יחידות ואילמות. והן מקוננות את נקמתן של המתים, האבנים, מתיפחות אל מול יפחתן של הנעשקים, ונושאות בדממה עיקשת את כובד משקלם של אלו שקיפחו את חייהם למענן.

מכל החרא הזה - עתה הזדהר בי הרעיון כקרן שמש הבוקעת מבעד לרקיע אפור-עד, סגריר-עד, ונוצצת באור מופז, חם, מבעד לאגל טל שקוף - אני צריך לברוח. מה לי ולאנקותיהן, ולגניחותיהן, ולכבדותן, ולסבלן, סבל נעדר רפואה, נטול-עמיד, ולמשבי הכפור והדם הקרוש והעצמות היבשות, החורקות, אשר, בכל מזג אויר, זורמים דרך סדקיהן? מה לי ולזעקות השבר ממואן הנחמה, למועקה מקפיאת האיברים בה הן עוטפות את הסמטאות שנבנו בצדן, וכל הזמן הן עולות ויורדות, מתעקלות-מתפתלות סביב עצמן, במחול סהרורי שמאבד עצמו, רגע רגע, כל רגע, למוות, ואף במוות אין בו מנוחה?

וכשם שהאבנים כך גם האנשים. מתים בעודם בחיים, מלוכת עולמות אחרים. כן, כל הזמן הזה, חשבתי בכיוונים הלא נכונים. אבל לפעמים יש לאבד את הכל על מנת למצוא מחדש. זמן רב בזבזתי כאן, וכעת לא נותר לי פה דבר. אם אשכחך ירושלים, זה יהיה בגלל תל אביב.

22/1. בוקר.

עם התובנה החשובה הזו הקצתי מהזיות הליל. אדם, אם רק ניתן לו אופק, יכול לסבול אף הווה רעוע כשלי. עדין נותרו לי מספר שקלים בכיסי, ואתם הלכתי בכיוון ה Y קפה בנחלאות. הזמנתי אספרסו קצר, התחברתי לאינטרנט ונכנסתי לאתר של אגד.

הדברים, אבל, היו מסובכים משחשבתי.

ראשית, לקח לו זמן רב לעלות. תחילה ביקש ממני להתחבר דרך הפייסבוק על מנת שאחבב אותו - אפשרות, שכידוע, נבצרה ממני - ומשום שביקשתי לעקוף זאת נקט בצעדים הרגילים (כלומר, ירק בפניי, סינן מספר קללות, שר שיר

שטנה, קרא לי סמולני ואיחל לי לבצע מעשים כלשהם עם סודאנים), אך בשלב זה של סיפורי כבר הייתי חסין בפני זוטות שכאלו.

כך, לבסוף הואיל בטובו לעלות ולהיפתח. אולם גם בשעה שעשה זאת, ניכר היה שלא עשה זאת מתוך יושרה ורצון טוב, אלא מיד נקט בתחבולות מתחבולות שונות על מנת "להוריד אותי מהפסים", כמו שבכל לחיצה על העכבר פתח לי חלונות אל אתרי קניות ופורנו, או שהפך את המלל מימין לשמאל לימין, טען כל חלון מבוקש במשך כשנה, ובכל פעם שכתבתי במשבצת היעד את 'תל אביב', הציג בפני, בתום ושיון נפש, את כל האפשרויות להגיע לפתח תקוה (ברור לכל אדם בר דעת, שעדיף למות בצליבה בירושלים מאשר לחיות בפתח תקוה).

בכל אלו עוד עמדתי באומץ ובסבלנות יתרה, ואף יותר מזאת – כזה היה הדימוי שעלה בראשי – בשלוות נפש וחמלה שאף הדלאי למה היה יכול להתהדר בה, אך בסופו של דבר מצאתי את עצמי עומד מולו חסר אונים, כאשר טען בתוקף שישנה שביטה בחברת אגד, למרות שעוד הבוקר, בדרכי מגן סאקר לכאן, כבר נתקלתי בכמה וכמה שנסעו על בן צבי או בבצלאל.

שילמתי את החשבון ויצאתי החוצה. היה מיותר להמשיך להתעקש לקבל מידע דרך האינטרנט, וכיוון שהייתי מרוחק רק כעשרים דקות הליכה מהתחנה המרכזית, סברתי שיהיה עדיף שכבר אגש לשם. אחרי הכל, עתה, כאשר לא הייתי כבול עוד לחיפושי עבודה או דירה, לא היה לי דבר חשוב במיוחד לעשות עם זמני.

כשהגעתי לתחנה מצאתי אותה נינוחה באופן חשוד. לא היו הרבה אנשים שם, ואלו שהיו ישבו בנחת בבתי הקפה והמסעדות, אוכלים ושותים וקוראים את כותרות העיתון. אף אחד לא רץ לשום מקום. דלפקי הקבלה האנושיים, כמו גם עמדות המידע הממוחשבות, היו סגורים או כבויים. פניתי אל כמה אנשים וניסיתי לדלות מהם מידע לגבי המתרחש. כמה מהם נהגו לפי קוד השגרה והתעלמו ממני כליל, אך עובד תברואה אחד נמצא אדיב דיו, ולאחר שאימתי עליו בקריעת שק האשפה שסחב בסכין שסחבתי ממסעדת גריל אחת שם, מסר בידי עותק של העיתון והצביע על הכותרת: "שביטה כללית בחברת אגד".

הורדתי את הסכין ויצאתי החוצה. מסתבר שאכן יש שביטה. איני בטוח מדוע, אך מצאתי את הידיעה מקלה במעט על מועקה שרבעה בחזי זה זמן מה. קורה, שביטה, מלמלתי ביני לביני, אי אפשר להמשיך עם זה הרבה זמן. בכל מקרה, הייתי צריך להשיג ראשית כסף לנסיעה, מה גם שהייתי כבר רעב למדי.

החלטתי ללכת לקבץ נדבות באזור השוק (מיקום לא רע בכלל בימי שישי).

אחר-צהריים

קיים איזשהו עונג אנושי, מעט מזוכיסטי, במציצת לשד הסבל עד קצותו, וזאת כל עוד אדם יודע שהוא יכול לבחור לסיימו בכל עת, ואם לא בכל עת, אז לפחות בעת אחת מן העתים. משהיה ברור לי כי בעוד זמן קצר כבר אפסע החוצה

ממלכתעותיה של מפלצת מאובנת זו הקרויה ירושלים, יכולתי למצוא הנאה אף בפעולות שבימים כתיקונם הייתי מתקשה מאד למצוא בהן אף שביב מזו. קיבוץ הנדבות, או לילה נוסף שתכננתי לבלות בשינה במנהרה בגן סאקר, הן שתי דוגמאות טובות.

בשעתיים שהעברתי בישיבת קרנות בפירת השוק הפתוח צברתי "הון" שהספיק דיו גם לארוחת שבת וגם לאוטובוס המיוחל. משונה, אבל ככל שהתעלמו ממני כאשר ניסיתי להיות כאחד האדם, כך גדלה תשומת הלב שקיבלתי כאשר פסעתי מרצוני אל מחוץ לגבולות האדם. היסטוריה מפוארת של יושבי קרנות ירושלמים היתה ככל הנראה בעזרתי. קניתי אוכל מוכן (לבשל היתה פעולה מעט קשה כעת) אצל אזורה, ולאחר שלקחתי מעט גת אדום מהאתיופים, הרהרתי כיצד לבזבז את מעט הכסף שנותר לי (מלבד הכסף לנסיעה שהותרתי בצד). עמדו לרשותי מספר אפשרויות, אותן צמצמתי לאחר מחשבה מהירה לשתים: אחת היתה קופסת גפרורים של ירוק ב50 ש"ח, והשנייה, מעט יותר חגיגית ופחות או יותר באותו המחיר, שקיק קטנטן ומרוכז של סלאוויה. לבסוף בחרתי בשנייה. בכל זאת ערב שבת.

שעת דמדומים

הגעתי למנהרה בסביבות חמש, ולאחר שפתחנו שולחן לשניים (אני הבאתי מג'דרה, קובה סלק וסלט. רומן, בהיותו רוסי, הביא נקניק, תפוחי אדמה וכרוב כבוש), אכלנו ושבענו, הורדנו כמה כוסיות של וודקה ושכבנו לנוח. אפילו עבור הומלסים, אין כמו סיאסטה מעט לפני כניסת שבת. 'עניין של הרגל', טוען רומן, 'כמו תוספתן'.

לילה

כשקמתי כבר היה חשוך לגמרי. הייתי לבדי. יצאתי לגן ומתחתי את איבריי הנוקשים, ולאחר מכן השתמשתי במספר קרשים שאספתי מבעוד מועד והעליתי בהם אש. ישבתי בצד המדורה, עליה שפתתי כלי שמילאתי במים. הוספתי לו כמה עלים מהסלאוויה, ופוררתי גם שני מ"ג קלונקס. את זמן ההמתנה לנוזל המריר המתקתי בכמה כוסיות וודקה (זו שלי כבר התרוקנה, אבל למזלי ישנו תהליך סימביוטי בין וודקה לרוסים, זיקה הדדית ניתן לומר, ורומן, כידוע, היה רוסי) וכוס יין פטישים שקניתי בעשרה שקלים.

רומן לא הופיע באותו ערב. אלוהים יודע לאן הוליכו אותו רגליו, ואלוהים גם יודע מדוע מכל רוחות העיר הופיעו אצלי דוקא ריצ'רד הראשון וצלאח אלדין, שהגיעו למקום לקראת השעה שמונה. קוראים שאינם בני העיר יכולים אולי למצוא את פיסת המידע הזו מעט מפתיעה, אולם עבור הירושלמי אין בזה דבר מפתיע במיוחד; מעט לא שגרתי – אולי, אבל לא משהו שאינו מסדר הטבע, או העולם, או מה שזה לא יהיה; שהרי ירושלים מתייחדת משאר ערי העולם בדיוק ובראש בראשונה בזו – שאין בה הפרדה גמורה בין מעלה למטה ובין החיים למתים: אלו ואלו שווים זכויות לדידה.

לענייננו - ריצ'רד הגיע עם הסוס אבל צלאח אלדין הגיע ברגל. ישבנו שלושתנו סביב המדורה, צלינו מרשמלו וספרנו צ'יזבטים. הם דברו על כיבושיו הגדולים של אלדין (ועל הטיהור שערך באל אקצא ובכיפת הסלע), אך גם על הקרב הגדול בארסוף (שם הפסיד לריצ'רד) ועל הסוסים ששלח לריצ'רד כאשר מת סוסו בקרב. ניכר כי היו בינם יחסי קרבה, וסך הכל העברנו ערב נחמד יחדיו. לקראת חצות, ולאחר שהיו כבר שיכורים כלוט, פרשו ריצ'רד וצלאח למחוזותיהם, ואילו אני נכנסתי להחם את גופי עם אבישג השונמית.

שבת. בוקר

מעולם לא היה לרוחות של ירושלים עניין להופיע בפני בורגנים (בטח שלא בפני בורגנים חיים - בורגנים מתים, זה עניין שיכול להישקל באופן קצת אחר), וזו הסיבה שבשלושים ושלוש שנות חיי לא נתקלתי באף אחת מהן, בעוד שרק בלילה האחרון הופיעו ארבע (עבור רומ - הוא שב רק לפנות בוקר - היה מדובר בעניין שבשגרה. ולא רק שלא הופתע כשסיפרתי לו על אורחינו, אלא אף פרט בפניי בדקדקנות מרשימה על מה נסובה השיחה עם ריצ'רד הראשון וצלאח אלדין, מה לחשה לי אבישג לפני שנכנסה למיטתי, ובדיוק באיזו שעה קהלת הופיע).

לפנות בוקר

קהלת הופיע בארבע לפנות בוקר. התעוררתי (אבישג ישנה שנת ישרים) וראיתי אותו יושב על מעקה אבן מוגבה, רגליו נתונות בנעלי בד ירקרקות (היה קר לסנדלים תנכים) ומעליהן חותלות בצבע לבן, משתלשלות ממעל אך אינן נוגעות ברצפה. משראה אותי חיך ואמר, "עת לישון ועת לקום", ואז קפץ בניתור קליל מטה והתיישב בצדי. היה קר, וכיוון שלא רציתי להכניס למיטה של אבישג גבר נוסף ללא שאשאל אותה, העלינו אש חדשה במדורת אמש. קהלת, בניגוד למצופה, התגלה כבחור משעשע למדי. חלטנו עוד כמה עלים של הסלאוויה, קהלת הביא עמו גם ג'ראס איכותי, וכך סידרנו לנו שעתיים של סוטול משובח. צחקתי עד כאב בטן כאשר סיפר לי אנקדוטות מהחיים במקדש, על החיים בצד אלף נשים, על הטמטום של ההמון והפנאטיות של הכהנים. מלחמות היהודים היו מאז ומעולם עניין משעשע, כאשר בוחנים אותן ממרחק. הסכמנו שלמרות הזמן שחלף, לפחות בעניין זה, אכן לא היה חדש תחת השמש. הפרצופים והאידיאולוגיות השתנו, אבל המלחמות נותרו אותו הדבר. לקראת השעה שש חשתי לאות כבדה בגופי, התנצלתי בפני קהלת ונשכבתי חזרה במיטה.

צהריים

כשהקצתי היתה השעה כבר כמעט שתיים עשרה בצהריים. אבישג וקהלת לא היו שם. היה לי הנג אובר רציני ולכן עשיתי את הדבר ההגיוני היחיד למצבים מסוג אלו, ולאחר שהורדתי עוד שתי כוסיות מהוודקה ועישנתי קצת מהג'ראס שקהלת השאיר, חשתי טוב ורענן, מוכן לקדם את היום החדש.

נכון, הלילה האחרון היה נחמד, ועדין, לא היתה לי סיבה להישאר. את הרוחות של ירושלים אותיר לירושלמים, ואילו אני, אם ירצה הגורל, אחבור לרוחות מהמרכז. נזכרתי במוניות השירות שפועלות בשבת (משום מה כלל לא עלתה על דעתי אפשרות זו קודם לכן), ולאחר שארגנתי את מעט חפצי שמתי פעמי לכיוון הרב קוק פינת הנביאים.

עדיין צהריים

בנקודה זו בסיפורנו הקורא כבר למוד ניסיון דיו כדי לא להיות מופתע מדי למשמע החדשה שגם לאחר המתנה של שעתיים וחצי לא נצפתה אף לא מונית שירות אחת.

למרות זאת, שעת צהריים זו לא היתה בזבז מוחלט, כי בדרכי חזרה לביתי הארעי עשיתי מעקף ונכנסתי להשתין באחת החצרות במאה שערים, שם גיליתי להפתעתי כי רבה ולאושרי מספר צמחי דטורה. מספר פעמים בדקתי כדי לוודא, ואכן, לא טעיתי. עשב השטן בכבודו ובעצמו. נו, בשביל לחיות בשטעטל הליטאי של המאה ה-18 בעודך מצוי בלוואנט של המאה ה-21, יש כנראה צורך בעזריו המכובדים של השטן (או אלוהים, אם תרצו, שהרי ידוע כי אלוהים והשטן חולקים דירת שלושה חדרים במרכז העיר).

קטפתי מספר צמחים והנחתי בתיק. יצאתי משם עם מספיק חומר לסטלה של שבועים, וכל זה חינם אין כסף.

עדיין צהריים (בכל זאת זמן שבת)

קרים החורפים של ירושלים. הגעתי חזרה למנהרה, ובדרך אספתי עוד מספר קרשים כדי להטיב את האש. לאחר שדלקה המדורה ישבתי בצדה, מתבשם מחומה. עוד בדרך אכלתי מספר זרעים מהדטורה, וכעת, בהיותי שרוי בנחת אל מול מתחם המלאכה שלי (הרצפה) המשכתי במלאכת השבת שלי (המפריד בין קודש לקודש) והפרדתי את הזרעים מן הצמח. אכלתי כמה נוספים, ואת העלים חיממתי מעט ואז פוררתי אותם אל הבאנג. גם אם אצא באוטובוס הערב במוצ"ש, עדין נותרו לי כמה שעות להעביר, ולא יכולתי לחשוב על דרך טובה מזו. מלאי הוודקה נגמר ולכן חיזקתי את זמן ההמתנה להשפעתו של הסם בכוס יין פטישים, ולאחר מכן נתנה העייפות של מסע היום את אותותיה ונרדמתי.

קמתי עם דמדומי היום, מופתע מעט ממקום הימצאי ומשעה זו התופרת את היום ללילה. זכרתי את אירועי היום, היינו, החיפוש נטול התוצאות אחר מונית שירות ומציאת הדטורה, אבל משם והלאה התערפל זכר האירועים, שהופיעו בזכרוני כנקודות שבורות שכמו נגדעו מתוך הרצף וההקשר ועתה ניצבו מולי כרסיסיו אפופי המסתורין ונטולי האגו של חלום. המדורה נחלשה במקצת, ועל מנת להטיב את הבעירה יצאתי להביא מעט קרשים וזרדים. עוד בחיפושיי אחר חומר בעירה חדש חשתי את עצמי רעב במיוחד, ולכן שמחתי מאד כאשר שבתי למדורה ומצאתי את הקיסר האתיופי היילה סלאסי יושב שם. הוא הגיש לי טס מתכת עגול וגדול, עליו הונחו אינג'רה ומספר רטבים, וכמו כן קערה מלאת דאבו קולו. כה שקוע הייתי באכילה, שאפילו לא שמתי לב לאדם נוסף שחבר אלינו, ורק לאחר שהצטרפו שני האחרים נתתי דעתי לכך.

לילה

בסך הכל - ויש לומר שהיילה סלאסי גם הוא סבר כך - טיטוס היה אורח למופת, בעל גינוני שולחן שלא היו מביישים את המלוכה האליזבתנית, ולולא שני הנצים היהודים שהתלוו אלי (הם עונש אחרית הימים שלי), נאנח בכבדות ברגע של גילוי לב), ומשיכתו המעט מסוכנת למשחק באש (בשתי הדקות שיצאנו היילה סלאסי ואני לנשום מעט אויר בחוץ הסיט את קרשי המדורה וכמעט העלה באש את המנהרה כולה), היה ניתן בהחלט לומר ששמחנו על חברתו. בנימה אישית ברצוני לומר כי כלל לא שמרתי לו טינה על עניין המקדש, ומחשבה זו קיבלה משנה תוקף לאור ההתכשויות הבלתי פוסקות של יוחנן מגוש חלב ושמעון בר גיורא, שלפי עדותו הקודמת של טיטוס נלוו אליו לכל מקום. קשיי עורף, מלאי מרירות, קטנוניים ועוקצניים - עם נתינים כפויי טובה כאלו ככל הנראה גם אני הייתי מבעיר את המקדש.

את הערב חתמנו באנדקוטות שסיפר לנו חיילה סלאסיה (כך נרשם בפנקס התושבים של השכונה) ממגוריו ברחביה. מסתבר שאף הגיע פעם אחת לישיבת ועד השכונה, אך מכיוון שמצא את הפרופסורים הייקים "מסוכנים אף יותר מהסובייטים והמרקסיסטים", ויתר במהרה על השתייכות לוועד. עניין האוטובוס לתל אביב נשכח ממני אותו ערב, אולם אם להאמין לעדותו של רומן, הרי שלא לחלוטין, שכן כשחזר ראה אותי ועוד ארבעה גברים מסודרים בטור עורפי, מושכים מדי פעם מטה חבל דמיוני ומשמיעים קולות של צופר. בקדמת הרכבת האנושית עמדתי אני, ואילו מאחורי עמד טיטוס שהחזיק בידו שלט "לתל אביב".

24/1. לפנות בוקר

מה שאני אוהב באבישג זה שהיא בחורה עם טעם של פעם. לא מדברת יתר על המידה, מחממת את יצועיי בלילות וממהרת להסתלק עם שחר, כאשר תם תפקידה.

בוקר

קמתי בבוקר. רומן לא היה שם אז השארתי לו מכתב פרידה קצר וחלק מאספקת הדטורה שלי. יצאתי לשדרות בן צבי והתחלתי לפסוע בכיוון התחנה, מקוה שהשביתה הסתיימה. אולם עוד לא הספקתי להגיע לשם וגיליתי שתקוותי הכזיבה. באחד הצהובונים שמחולקים בצמתי הכבישים זעקה באדום שחור הכותרת הראשית שבישרה על המשך השביתה. ידיעה זו אוששה גם במבזק החדשות ששמעתי כאשר עברתי לרגע באחד מבתי הקפה בסמוך לשוק.

מה עכשיו? לרגע חשבתי לנסות לתפוס טרמפים, אולם משום יכולות ההסקה האינדוקטיביות שלי והידיעה – שקשה להטיל בה ספק ממשי - שהעיר הזו כולה מתנכלת לי, הגעתי למסקנה שניסיון זה טומן בחובו כשלון עוד לפני שאנסה אותו. החלטתי לחכות. קצת סבלנות. עוד יום יומיים, וזה יסתיים. ובינתיים אתנחם בחברתם של רומן ומלאי הצמחים הנחמדים שלי. בשתים עשרה היתה לי פגישה אצל הפסיכולוג, שקבעתי עוד כשהאמנתי שעד אז אסתלק לי לעד מהעיר הזו. אבל רצון לחוד ומציאות לחוד.

צהריים

יש לי רגשות מעורבים כלפי הפסיכולוג. מצד אחד (לאחר ששמע את בעייתי בפגישתנו הראשונה, והסיק - מסקנה נכונה - שאיני מתכוון לבקר אצלו שוב) הציע לטפל בי בחינם, מחווה שמעט פתחה את לבי כלפיו. אולם מהצד השני היו שני דברים: ראשית, לא האמנתי ביכולתו להציע פתרון לבעייתי. אמנם היה נחמד לתת פורקן למצוקותיי, אבל איני חושב שבעולם בו לזמן שלי היה ערך כלשהו, הייתי ממשיך לבקר אצלו למטרה זו. אך שנית, ומהותי יותר, עלו בי מיני חשדות כלפי האיש. לא הייתי בטוח, נכון, ולא פעם אחת נזפתי בעצמי על שייחסתי לו כוונות שכשרותן מוטלת בספק, ועדיין... עדיין... בכל מקרה החלטתי לפתוח את תחושותי בשיחה עמו.

פתחתי ללוא משוא פנים ובמלוא החומרה:

"למה גנבת את האופניים שלי?"

"למה אתה חושב שגנבתי את האופנים שלך?"

"אני לא חושב, אני יודע."

"מעניין...ספר לי על כך."

"בשביל מה לספר? הרי היית שם."

"הממ... אבל אם אתה יודע שגנבתי את האופנים שלך, מדוע אתה ממשיך לבוא אלי לטיפול?"

"אני לא יודע...אולי יש בי צדדים מזוכיסטים. ואולי אני מחפש את המניע שלך."

"ומה המניע שלי יכול להיות?"

"כמו המניע של כולם".

"כולם?"

"כל האנשים בעיר הזו".

"אתה טוען למזימה כלל אנושית?"

"לא אמרתי כלל אנושית. וגם ברור שלא כולם. יש אנשים כמו רומן ודומים לו, וכל אלו שאין להם פייסבוק."

"אני מבין. ואיך זה גורם לך..."

אני קוטע את המשך הדברים ביננו מפאת חוסר עניין לציבור. קצרה, גם הבטחון הרב שהפגנתי כאשר ניסיתי לעמת אותו עם הפשע לא גרם לו למצמץ. קבענו פגישה נוספת לחמישי, ואני התפללתי שלפגישה הבאה כבר לא אגיע, כי אהיה, סוף סוף, מחוץ לירושלים הנצורה.

26/1. צהריים

לא אכביר מילים על כל מאורעות היומיים האחרונים, אלא אספר בראשי פרקים את החשובים:

1) רוחות הלילה הולכות ומתרבות, וגם ביקוריהן הופכים תכופים יותר. רובן חברותיות, אולם שתי קבוצות מהן כלל אינן לרוחי. קבוצה ראשונה (שטרם הצלחתי להחליף עם חבריה אף מילה אחת) היא חבורה של כעשרה עד עשרים מטורפים, שאני משער שהם מכת הסיקריים לפי איזה משהו שהם ממלמלים על מצדה, רגע לפני שהם מתים כל פעם מחדש. שלוש פעמים הופיעו פה ואך הגיעו מיהרו לשלוף חרבותיהם מנדנן ולנעוץ אותן האחד ברעהו, עד שחסמו גופותיהם את פתח המנהרה, וגרמו לרומן, בחור שקט ונחבא אל הכלים, לשלח אל האויר מטר קללות ברוסית שכל תרגום שלהן יגרום לכל אדם בעל נפש רכה וחוש אסתטי לאטום את אזניו ולזנוח את הקריאה. זו קבוצה ראשונה, אבל הקבוצה השנייה מטרידה אף יותר (למען הדיוק אציין שמלבד המולה שנמשכת לא יותר מכמה רגעים, ועוד טרחה של כמה דקות בפניו הגופות - עניין שעד כה רומן טיפל בו - הסיקריים אינם מטרידים אותי יתר על המידה). בפעם הראשונה הופיעו רק שלושה. אחד, המנהיג שלהם, יהודי בשם נתן אשר לפי דבריו "עשה את כל הדרך מעזה על מנת לפגוש אותי", ושני עוזריו. שעה שלמה ניסו לשכנע אותי שאקח עלי את תואר המלוכה ו"אושיע את העם". גם סירוביי הנחרצים נפלו על אזניים ערלות, וזאת משום בטחונם הבלתי ניתן לערעור שאני הוא לא אחר ממשיח בן דוד, ושגאולת עם ישראל תלויה בהסכמתי לשמש להם מושיע. אותו נתן הגדיל לעשות כאשר בביקורו הבא הופיע יחד עם קבוצה גדולה של מאמינים, שנשבעו ש"לא יבוא דבר מזון לפיהם" עד שאענה לצו גורלי. דבר, כאמור, אינו חודר למוחותיהם

החלולים, ואף כשהצגתי בפניהם תעודה חתומה בכתב ידו של הסולטאן העותמני מחמט הרביעי שמבשרת על הצטרפותי לדת האיסלאם, לא נתנו לעובדות לבלבל אותם. חצי יממה ישבו שם, מתפללים, זועקים ואף מלקים את גופם במיני שוטים, ואילו לא רומן שלא איבד את עשתונותיו ושלה איגרת לצבא הטורקי (זה הופיע לקראת הלילה ואסר את כולם) יתכן ועד רגע זה הייתי נאלץ לסבול את חברתם. יש לציין שאיני סומך ידיי לא על הצבא הטורקי ובטח שלא על היהודים שלא יחזרו לכאן שוב להטריד אותי עם הזוטות שלהם, ומפאת זאת, ואולי אף יותר מתמיד, אני משוכנע שעלי לעזוב את העיר הזו בהקדם האפשרי.

2) את התגלית המרעישה של היומיים האחרונים גיליתי רק היום בבוקר. נאמר כי גילויים רבים ששינו את פני העולם התגלו שלא בכוונת מכוון, וכך גם במקרה שלי. וסיפור שהיה כך היה: יצאתי לחרבן ולקחת אתי את העיתון, ואז, בעודי רוכן שפוף שם ומקפל את הנייר לניגוב, הבחנתי בכמה מהאותיות בעמוד הראשי שנמרחו על פני הכותרת, וכשבחנתי את הדבר בדקדקנות רבה יותר, והעברתי את שרוול חולצתי על הדף, גיליתי שכל הכותרת נמחקה והוחלפה בכותרת אחרת, שלא היתה קשורה בשום שביתה ובשום נעליים. דפדפויי בעמודים הבאים רק אישרו את הממצא השערורייתי: אף לא מילה אחת על השביתה, שלמיטב תפיסתי כעת מעולם לא התרחשה, אלא הומצאה בידי מוחות שטניים שעל מנת להערים עלי הדביקו אותה בעמוד הראשי כך שתחליף את החדשות האמיתיות. תשאלו, אמנם, מה עם מבזק החדשות שראיתי בטלוויזיה? ובכן, שאלה זו הטרידה גם אותי, ויתכן והיתה נותרת חסרת פתרון, אלמלא (וכאן אני מקדים את המאוחר) ימים מספר לאחר מכן, כאשר שהיתי בצד המזרחי של העיר, עברתי בצד חנות חשמל שחלון הראווה שלה היה עמוס מסכי טלוויזיה, ומשום שהגעתי לשם בהפתעה, והפתעתי את הממונים על החלפת השידורים, יהיו מי שיהיו, ראיתי במו עיניי כיצד מוחלף בהיגנב השידור המקורי באותה מהדורת חדשות מפוברקת שעדין בישרה על המשך השביתה.

זועם מפאת המזימה שכל תכליתה היתה להתנכל לי, החלטתי שיהיה מה שיהיה, היום כבר לא אישן בגן סאקר. אגיע לתחנה ואשאר שם ויהי מה, עד שתסלל לי הדרך לעזוב את המקום הארור הזה. נפרדתי (הפעם באופן סופי בהחלט) מרומן, ויצאתי בכיוון התחנה.

אחר-צהריים

כבר עם רגע החלטתי התחילו הדברים להשתבש. הענן שלי התחיל להוריד שלג כבד, ומהבתים נשמעו מקלטי הטלוויזיה שבישרו בבהילות וברעש גדול על הסופה הצפויה, שבעקבותיה אמורים להיחסם כל הכבישים. אין ספק, מדובר במוחות ערמומיים ביותר, אם הצליחו לגייס לא רק את התקשורת אלא גם את מזג האוויר. אולם שום מכשול, גדול ככל שיהיה, לא היה יכול לעצור בעד נחישותי לסיים את הסאגה הזו ולהסתלק מכאן.

פעלתי במהירות. לא היה זמן לבזבז לשם הגיגים מיותרים. כל רגע היה חשוב, וידעתי זאת היטב. את הדרך לתחנה עשיתי כמעט בריצה, וזאת על אף תנאי מזג האויר שהפכו גרועים מרגע לרגע. הגעתי לשם, מתנשם ומתנשף, ואמרתי בלבי שמבחינתי אלך ואשכב על כביש הגישה לכביש אחד, ושיהיה מה שיהיה. יעלו אותי - יופי, ידרסו אותי - לפחות אסיים את הפאסאדה הזו. כבר עמדתי לעשות זאת ואז (אלוהים מוצא פתרונים למי שנחוש למצוא אותם) נמצא לי חבל הצלה בדמות נהג מונית שחלף על פניי.

"תל אביב?"

"כן!"

"תעלה."

נכנסתי למונית וטרקתי את הדלת. בחוץ השתולל מזג האויר אבל בתוך המונית היה חמים ונעים. "יש לך מזל", אמר הנהג. הוא חשף שתי שיניים שחורות ולשון צהובה בנסיונו לחייך. "רק מטורף כמוני יסכים לנסוע במזג אויר כזה", אמר, ומיד פרץ בסדרת שיהוקים-גיהוקים קטועים שנדמה לי שהיו דרכו להביע צחוק. אבל בשלב זה לא היה אכפת לי מדבר. מטורף או לא, ככל הנראה רק מטורף יוכל להוציא אותי מכאן.